

apostolicæ vitæ æqualitatem; vidissetque humanitatem et disciplinam, virgamque et baculum contulisset, cœpit hærere ac stupere, qualiter sancti esse, aut sanctos institutores habere possent, qui tantis abundarent bonis: et rursum quomodo non sancti esse possent, aut perire, qui tam devote sustinerent tam grave pondus laboris, et custodiam monasticæ disciplinæ. Aliquando sane iudicabat ciborum copiam, aliquando mirabatur hanc jejunantibus deesse gratiam, quam illos habere videbat. Verumtamen si fieri posset, sicut ipse dicebat, ut utraque virtus obedientiæ et abstinentiæ sociaretur in eis; tum profecto nihil apostolicæ defuturum perfectioni. Quæ de re conveniens dominum abbatem obsecravit ut a sagimine duabus saltem feriis se suspenderent, qui in cæteris tam perfecti essent ut anachoretis nihil deberent. Cui venerandus Hugo, discretionis custos egregius: « Si, inquit, Pater charissime, vultis nobis augere coronam mercedis per additamentum

A jejunii, tentate prius nobiscum pondus laboris, vel per octo dierum spatium, et deinceps æstimabitis quid adjiciendum censere debeatis. Nam quandiu non gustaveritis pulmentum, nescire poteritis quid exigat condimentum salis; et si non adhibueritis saltem minimum digitum vestrum, nequaquam iudicare de onere fraterno discrete, ac digne valebitis. » Quibus ille auditis sentiens fascis hujusmodi gravitatem suis viribus importabilem, cessavit a petitione ingravandi ponderis, et semetipsum cœpit repercutere, unde alios ferire voluit, quia sagittam ad eos sine suo vulnere nequivit dirigere, intelligens magnum esse pensum illud, ac debere sufficere quod apprehendere ipse non posset, qui in tanto videbatur stare virtutum culmine. Eruditus itaque, præsul B multo eruditior rediit quam venit, magnumque thesaurum fugiendæ inanis gloriæ et capessendæ veræ humilitas secum reportavit.

ACTA SYNODI

911-912 In Galliis celebratæ a B. Petro Damiano cardinali episcopo Ostiensi, apostolicæ sedis legato, Alexandri II jussione.

Synodalis diffinitio inter dominum Hugonem abbatem Clunaciensem, et dominum Droconem episcopum Matisconensem

In nomine sanctæ et individuæ Trinitatis.

Temporibus domni Alexandri papæ universalis et summi pontificis, necnon regnante Henrici imperatoris filio Henrico, rege vero Francorum Philippo, an. ab Incarn. Dom. 1063, novum quid Cluniacensi monasterio contigit, quod ad posteritatis memoriam schedulæ duximus adnotare. Droco scilicet, reverendissimus Ecclesiæ Matisconensis episcopus, domesticorum suorum et præcipue clericorum suorum suasionem pellectus, et, ut ita fatear, eis jugiter insufflantibus igne diri fomitis inflammatus, super idem monasterium tentabat jus potestatis arripere, locumque sibi dominationis quantumcunque contra sedis apostolicæ privilegia vindicare. Vallatus plane cuneis militum, stipatus agminibus armatorum, velut prædicandi gratia, vel etiam iudicii synodalis obtentu, ad B. Maioli confessoris Christi basilicam usque pervenit, sed resistentium sibi in fractus obstaculo, intrare non potuit. Hoc itaque tentabat, ut jugum monasterio novæ usurpationis induceret, sicque postmodum ex occasione quodammodo superductæ litigaret consuetudinis. Tunc Hugo venerabilis abbas ejusdem cœnobii, nimirum non modo religiosus, sed et cautus et prudens, ut revera possessor ingenuus, jugum hoc degeneris servitutis exhorruit, et tanquam lepræ malæ consuetudinis noviter obrepenti medicamento contradictionis occurrit, caputque quod moliebatur ingredi vivacioris ingenii pede contrivit. Romanam itaque synodum impiger adiit, querelam suam coram sancto concilio fidelis relator exposuit, novo periculo sancti loci ruinam procul dubio minitanti, ut obviaret, oravit. Cumque sini-

C strum nuntium, eorum maxime qui sanius sapiebant, corda percelleret, et tantæ religionis tanquam celebris famæ locum, ne quantumlibet a libertatis suæ statu corrueret, piæ compassionis studio formidarent, inter cæteros Petrus Damianus Ostiensis episcopus se protinus obtulit, seseque ad subveniendum monasterio, per tam longi, tam asperi, tam duri itineris pericula destinavit. Enimvero apud Cabilonensem civitatem ex auctoritate apostolicæ sedis synodum congregavit, nonnulla, quæ perperam videbantur esse consumpta, canonicæ sanctionis vigore correxit; quæque potuit, juxta ecclesiasticæ disciplinæ regulam, servanda constituit, causamque Cluniacensis monasterii, pro qua præsertim componenda devenerat, divina auxiliante clementia optimo judiciali calculi sine conclusit. Nam in conspectu totius sancti concilii lectum est monumentum quod comes ille Willelmus, primus loci fundator, et oblato, instituit, ubi videlicet propter [corr. præter. MAI.] Romanum pontificem, nullum jus, nullum dominium cuiusque mortalium, vel cuiuslibet prorsus Ecclesiæ dereliquit. Lecta quoque nihilominus sunt sedis apostolicæ privilegia de tuitione, munitione, ac præfati monasterii perpetua libertate per succedentium sibi Romanorum pontificum vicissitudines instituta. Inquisiti sunt omnes episcopi, si privilegia quæ audierant, rata decernerent; omnes uno ore concorder laudaverunt, atque ut perpetuo servanda atque illibata permaneant, communi iudicio decreverunt. Et, tanquam non hoc iudicium sub præconii communis acclamatione sufficeret, viritum unusquisque consulitur, ipse quoque Matisconensis inquiritur:

qui nimirum non minus quam cæteri omnes episcopi A rata privilegia et inviolabili ac perpetuo jure servanda libere cunctis audientibus profitetur. Et quia in eisdem privilegiis hoc inter cætera sub anathematis intentione cautum est, ne cuilibet episcoporum liceat in præfati cœnobii monachos excommunicationis promulgare sententiam; episcopus autem non absolute (sic se **913-914** funditus excusabat) excommunicationis jaculum intulit, sed ita, ut perhibebat, ira commotus, ait: « Si qui sunt mei juris in illo monasterio, quos mihi liceat excommunicare, illos excommunico. » Cum igitur in hac excommunicatione prædictum episcopum, licet ignorantem, contra privilegia Romanæ Ecclesiæ quomodolibet egisse convinceret; ille autem privilegiorum tenorem ac seriem se legisse vel agnovisse constantissime B propulsaret; tandem, sancto decernente concilio, ad hunc decisiones finem causa perducta est, ut præfatus episcopus propria manu super sanctis Evangeliiis superposita juraret, sicque sedis apostolicæ legato sanctoque concilio satisfaceret.

Indiculum sacramenti.

Audiat, inquit (*scilicet Matisc. episcopus*), dominus Petrus Ostiensis episcopus, et omnis sancta synodus, quia eo die quo Cluniacum commotus adveni, non in contemptu sive despectu sedis apostolicæ, vel domni Alexandri Romani pontificis hoc egi, et privilegiorum tenorem ac seriem, quæ modo in nostris auribus lecta sunt, tunc ad liquidum non cognovi, sic me Deus adjuyet, et ista sancta Evangelia. Post eum quoque quatuor Ecclesiæ ejusdem C clerici in conspectu omnium accesserunt; et jurejurando, quod ille juraverat, super eadem Evangelia firmaverunt. Duo autem de septenario numero, qui ad jurandum a sancto concilio præfixus fuerat, non

petente Matiscensi, sed donante domino Ostiensi episcopo remanserunt. Illico præfatus Matiscensis episcopus pavimento prostratus veniam petiit, seseque peccasse confessus, septem dierum pœnitentiam in pane et aquâ jejunaturus accepit. Postera autem die, eodem sancto residente concilio, clericis suis vesane ac procaciter insistentibus, idem episcopus petiit ut suæ quoque Ecclesiæ privilegium quod a papa dudum Agapito constitutum fuerat, legeretur. In quo nimirum nihil pene præter jus atque consuetudinem uniuscujusque Ecclesiæ videbatur peculiariter insitum, sed quod omnibus locis sanctis communi dignoscitur jure concessum: videlicet ut ne vel ea quæ sui juris jam erant vel deinceps futura erant, quispiam violentus invaderet, sed sua omnia rector Ecclesiæ in pacis ac tranquillitatis otio possideret. Hoc itaque privilegium omnes episcopi in tanto concilio sine causa lectum esse dicentes, unanimiter decreverunt nihil hoc præjudicare privilegiis monasterii, quæ pridie coram omnibus lecta fuerant: nihil minuere de his quæ in illis legebantur ab apostolicæ sedis liberalitate concessa. Sic itaque per synodales concilium perpetua monasterii libertate firmata, sanctumque locum soli subjacere Romanæ Ecclesiæ communi sanctorum episcoporum decernentes sententia, mox inter episcopum et abbatem omnis controversiæ querela sopitur, omnis animositatis atque dissidii scissura componitur, et inter utrumque spiritualem videlicet virum firma pax charitatis glutino reformatur. Hæc igitur per ordinem brevi sermone digessimus, ut purissimæ relationis rivum, quem nostris temporibus hausimus, in posteros etiam per veritatis alveum fideli poculo transfundamus.

915-916 HYMNUS DE GLORIA PARADISI

Petri Damiani, cardinalis Ostiensis, ex dictis beati Augustini.

1. Ad perennis vitæ fontem mens sitivit arida,
 Claustra carnis præsto frangi clausa quærit anima.
 Gliscit, ambit, eluctatur exsul frui patria,
 Dum pressuris ac ærumnis se gemit obnoxiam;
 Quam amisit cum deliquit, contemplatur gloriam.
 Præsens malum auget boni perditæ memoriam.

2. Nam quis promat, summæ pacis quanta sit lætitiæ?
 Ubi vivis margaritis surgunt ædificia.
 Auro celsa micant tecta, radiant triclinia;
 Solis gemmis pretiosis hæc structura neclitur.
 Auro mundo tanquam vitro urbis via sternitur:
 Abest limus, deest simus, lues nulla cernitur.
 Hiems horrens, æstas torrens illic nunquam sæviunt.
 Flos perpetuus rosarum ver agit perpetuum.

3. Candent lilia, rubescit crocus, sudat balsamum.
 Virent prata, vernant sata, rivi mellis influunt,
 Pigmentorum spirat odor, liquor et aromatum;

D Pendent poma floridorum non lapsura nemorum.
 Non alternat luna vices, sol, vel cursus siderum:
 Agnus est felicis urbis lumen inocciduum.
 Nox et tempus desunt ei, diem fert continuum.
 Nam et sancti quoque velut sol præclarus rutilant,
 4. Post triumphum coronati mutuo conjubilant,
 Et prostrati pagnas hostis jam securi numerant;
 Omni labe defæcati, carnis bella nesciunt.
 Caro facta spiritualis, et mens unum sentiunt.
 Pace multa perfruentes, scandala non perferunt:
 Mutabilibus exuti, repetunt originem,
 Et præsentem veritatis contemplantur speciem,
 5. Hinc vitalem vivi fontis hauriunt dulcedinem.
 Inde statum semper iidem exeuntes capiunt;
 Clari, vividi, jucundi, nullis patent casibus:
 Absunt morbi semper sanis, senectus juvenibus.
 Hinc perenne tenent esse, nam transire transit: